

Upphandlingsdirektiv för Eckerö kommun

Fastställt av kommunfullmäktige den 12.10.2023 i § 57
att träda i kraft omedelbart.

Innehåll	
1 SYFTE	1
2 TILLÄMPNING	1
3 UPPHANDLINGSORGANISATION	1
4 BESLUTANDERÄTT	1
5 UPPHANDLING HOS INKÖPSCENTRAL.....	2
6 BERÄKNING AV UPPHANDLINGENS VÄRDE	2
7 UPPHANDLING UNDER EU-TRÖSKELVÄRDENA.....	3
8 UPPHANDLING ÖVER EU-TRÖSKELVÄRDENA.....	3
9 RAMAVTAL	4
10 GRUNDPRINCIPER VID ALL UPPHANDLING	4
11 UPPHANDLINGSFÖRFARANDEN.....	5
12 ANNONSERING	5
13 ANBUDSFÖRFRÅGAN	6
14 MOTTAGANDE AV ANBUD	6
15 VAL AV ANBUD	6
16 UTESLUTNINGSGRUNDER AV ANBUDSGIVARE	7
17 HINDER FÖR GODKÄNNANDE AV ANBUD.....	7
18 UPPHANDLINGSBESLUT	8
19 HANDLINGARS OFFENTLIGHET OCH HEMLIGHÅLLANDE	8
20 BESVÄRSANVISNINGAR UNDER EU-TRÖSKELVÄRDE	8
21 BESVÄRSANVISNINGAR ÖVER EU-TRÖSKELVÄRDE	9
22 UPPHANDLINGSRÄTTELSE	9

1 SYFTE

Detta direktiv ersätter Eckerö kommuns tidigare utfärdade direktiv och ska tillämpas på kommunens samtliga upphandlingar. Upphandlingsdirektivet syftar till att precisera förfaringssättet för upphandlingar i Eckerö kommun. Direktivet syftar inte till att ge uttömmande sakkunskap i upphandlingsfrågor eller ingående redogöra för olika förfaringssätt. För sådan information hänvisas till kommunförbundets sidor på upphandling.fi och upphandlingsinspektionen.ax som är upphandlingsinspektionens informationsidor.

2 TILLÄMPNING

Med upphandling avses såväl inköp av varor som tjänster. All upphandling ska grunda sig på beviljade anslag i kommunens budget eller liknande för andra enheter. Anskaffningarna ska göras i enlighet med vad som äskats och godkänts i budgeten. Kommunstyrelsen kan i enskilda fall avvika från bestämmelserna i dessa upphandlingsdirektiv. Avvikelser ska motiveras.

Tillsynen för iakttagandet av direktiven för upphandling hör till normalt chefsarbete. Det innebär att informera anställda om innehållet i detta direktiv för upphandling.

3 UPPHANDLINGSORGANISATION

En upphandlande enhet är en organisation som representeras av till exempel ett organ eller en tjänsteinnehavare i kommunen. Kommunens myndigheter och deras underlydande upphandlande enheter eller ett organ inom dessa utgör vid upphandlingar part och beställare i kontrakt. Chefer ansvarar för att de som avropar ramavtal har sakkunskap om avtalets innebörd.

Kommunteknikern/Byggnadsinspektören ger vägledning och råd till upphandlande enheter om upphandlingsförfaranden inom kommunen. Kommundirektören bistår kommunens upphandlande enheter avseende frågor och tillämpningen av kommunens upphandlingsdirektiv.

4 BESLUTANDERÄTT

Ett upphandlingsbeslut är ett i kommunallagen definierat myndighetsbeslut med vilket den upphandlande enheten eller tjänste- eller befattningssinnehavaren som har beslutanderätt avger ett avgörande om upphandling och bestämmer om dess verkställande. Befogenheterna att fatta upphandlingsbeslut fastställs i kommunens delegeringsordningar.

Upphandlingsbeslut fattas och upphandlingskontrakt ingås av det organ eller den tjänsteinnehavare som fått beslutanderätt i upphandlingsärenden genom instruktion (förvaltningsstadgan) eller genom ett annat förvaltningsbeslut baserat på den.

5 UPPHANDLING HOS INKÖPSCENTRAL

Eckerö kommuns upphandlande enheter har möjlighet att utnyttja tjänsterna hos en inköpscentral eller att anmäla sitt intresse för att ansluta sig till ett ramavtal som redan konkurrensutsatts av en inköpscentral.

Om man ansluter sig till ett kontrakt som inköpscentralen (såsom ÅDA och ÅHS) har konkurrensutsatt ska den upphandlande enheten se till att det inte görs några inköp utanför kontraktet.

En inköpscentral är en upphandlande enhet som anskaffar varor, tjänster och byggentreprenader för sina ägare och kunder, eller för dem förhandlar fram ramavtal och upphandlingskontrakt samt ansvarar för administrationen av kontrakten.

I regel förbinder sig den upphandlande enheten till inköpscentralernas konkurrensutsättningar redan i beredningsskedet innan centralen publicerar upphandlingsannons. De upphandlande enheter som deltar i en upphandling har i beredningsskedet av en anbudsförfrågan möjlighet att påverka innehållet i den.

Det organ eller den tjänsteinnehavare som har rätt att fatta beslut i den aktuella upphandlingen har även beslutanderätt om huruvida en upphandling ska göras via en inköpscentral.

6 BERÄKNING AV UPPHANDLINGENS VÄRDE

Utgångspunkten för beräkningen av upphandlingskontraktets värde kan anses vara den upphandlande enhetens egen bedömning av upphandlingsföremålets värde. Beräkningen av upphandlingens värde ska grunda sig på den totala ersättningen exklusive skatt som ska betalas under avtalsperioden jämte eventuella förlängningsklausuler samt andra provisioner eller ersättningar.

Om upphandlingskontraktet exempelvis avser köp av tjänst under en begränsad tid om 3 år, med en förlängningsklausul om 2 år som den upphandlande enheten kan välja att använda, så ska upphandlingskontraktets värde beräknas på den totala potentiella kontraktstiden om 5 år.

Den upphandlande enheten ska bedöma upphandlingens värde genom en tillbörlig och tillräckligt noggrann utredning. Om värdet obefogat beräknats fel av myndigheten och om priserna för de godkända anbuden avsevärt överstiger det värde som den upphandlande enheten uppskattat och särskilt om EU-tröskelvärden överskrids, så ska en ny upphandlingsannons publiceras.

En upphandling får inte spjälkas upp i syfte att underskrida gällande tröskelvärden. Man får heller inte beräkna upphandlingens värde på ett missvisande sätt för att kringgå bestämmelserna om god upphandlingssed. Planerade upphandlingar, vilka var för sig underskrider tröskelvärdet, men som under räkenskapsperioden sammanlagt klart överskrider tröskelvärdet, ska enligt detta upphandlingsdirektiv upphandlas på en gång som en större helhet.

7 UPPHANDLING UNDER EU-TRÖSKELVÄRDENA

Den nationella upphandlingslagen är inte tillämplig på Åland vid upphandlingar som understiger EU-tröskelvärden. Vid upphandlingar under EU-tröskelvärden finns det ingen annan direkt tillämplig upphandlingslag.

De allmänna förvaltningsrättsliga principerna och upphandlingsprinciperna såsom likabehandling och opartiskhet utgör dock en norm inom all förvaltning inklusive vid upphandling. De allmänna upphandlingsprinciperna såsom krav på konkurrensutsättning och affärsmässighet tillämpas även analogt i likhet med upphandlingslagen.

Huvudregeln vid upphandlingar under EU-tröskelvärden är att anbudsfrågan utannonseras (öppet förfarande) eller riktas till minst tre leverantörer (direktupphandling). Avsteg i form av direktupphandling mot enbart en leverantör kan göras i fråga om upphandlingar där värdet är ringa eller om direktupphandling annars är särskilt påkallat. Även vid dessa fall så ska den upphandlande myndigheten kontrollera att priserna är rimliga.

Vid mera betydande upphandlingar under EU-tröskelvärdena kan en analog tillämpning av rikets upphandlingslag tillämpas, för att säkerställa att myndigheten följer principerna om god förvaltning och god upphandlingssed.

8 UPPHANDLING ÖVER EU-TRÖSKELVÄRDENA

Vid EU-upphandling ska direktiv 2014/24/E, direktiv 2014/23/EU och särskilt vad som anges i 5 kap. Lag om offentlig upphandling och koncession tillämpas.

EU-tröskelvärdena ska uppdateras vartannat år varför den upphandlande enheten bör säkerställa att uppdaterade EU-tröskelvärden beaktas vid upphandling.

På sidan <https://www.upphandling.fi/offentlig-upphandling/troskelvarden> brukar de uppdaterade EU-tröskelvärdena som huvudregel vara tillgängliga. EU-tröskelvärdena är beräknade exkl. moms.

Den 01.01.2022 fastställdes EU-tröskelvärdena inom olika sektorer till nedanstående:

Sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster

- Varor, tjänster och projekttävlingar: 431 000 €
- Social- och hälsovårdstjänster samt andra särskilda tjänster: 1 000 000 €
- Byggnadsentreprenader: 5 382 000 €
- Koncessioner: 5 382 000 €

Övriga upphandlande enheter

- Varor, tjänster och projekttävlingar: 215 000 €
- Byggnadsentreprenader: 5 382 000 €

Vid ramavtal som överskrider EU-tröskelvärde så får längden vara max 4 år.

9 RAMAVTAL

Om mängden nyttjande i ett avtal är svår att definiera så kan den upphandlande enheten upphandla ett ramavtal. Bland de aktörer som verkar inom ramavtalet kan den upphandlande enheten sedan ytterligare göra minikonkurrensutsättningar för definierade projekt.

Annonsen vid upphandling av ramavtal ska innehålla uppgift om den uppskattade kvantiteten eller det uppskattade värdet samt den största kvantiteten eller det högsta värdet av den vara eller tjänst som ska levereras enligt ramavtalet. Den upphandlande myndigheten kan endast handla för egen räkning och på andra i ramavtalet specifikt angivna potentiella upphandlande myndigheters vägnar.

10 GRUNDPRINCIPER VID ALL UPPHANDLING

Upphandlingarna ska göras på ett för kommunen ekonomiskt och ändamålsenligt sätt. Grundprincipen vid kommunens upphandlingar är att all upphandling ska präglas av affärsmässighet, konkurrens och objektivitet. Därtill ska kommunens särskilda krav på pris, kvalitet, miljö och social hänsyn alltid beaktas utöver de allmänna principerna om likabehandling, icke-diskriminering, öppenhet och proportionalitet. Dessutom kan det beaktas som en fördel att välja varumärken som är allmänt tillgängliga på marknaden och som har använts i kommunen tidigare.

Anbudsförfrågan ska vad gäller såväl form som omfattning ställas i relation till föremålet för upphandlingen. Kostnaderna från anbudsförfrågan bör jämföras med de besparingar som åstadkoms med det, som exempel ska omfattningen och mängden av annonsering stå i proportion till den uppskattade nyttan av den.

Kommunens upphandlande enheter ska i sin upphandling underlätta för små och medelstora leverantörer att lämna anbud genom att till exempel dela upp en upphandling i flera delkontrakt. Uppdelning av en upphandling i flera mindre delar är tillåten när de allmänna förvaltningsrättsliga principerna och principerna om offentlig upphandling beaktas av den upphandlande enheten. Om den totala beräknade kostnaden för samtliga delkontrakt uppgår till ett belopp som överskrider EU-tröskelvärdena, så ska upphandlingen behandlas på samma sätt som andra upphandlingar som överskrider EU-tröskelvärdena.

Det föreligger ett allmänt förbud mot konstgjorda uppdelningar av upphandlingar i syfte att undvika att upphandling till värdet uppnår EU-tröskelvärden. Att dela upp en upphandling i flera delkontrakt i syfte att underlätta för små och medelstora leverantörer att lämna anbud är inte förbjudet, om EU-tröskelvärden beaktas genom att kombinera värdet av de sammanhängande upphandlingarna.

11 UPPHANDLINGSFÖRFARANDEN

En upphandling kan utföras på flera olika sätt. En offentlig upphandling kan utföras genom något av nedanstående förfarande:

- Öppet förfarande
- Selektivt förfarande
- Förhandlat förfarande
- Konkurrenspräglad dialog
- Direktupphandling
- Ramavtal
- Elektroniska auktioner
- Dynamiska inköpssystem
- Projekttävling

I Finlands lag om offentlig upphandling och koncession (29.12.2016/1397) 5 kap. framgår anvisningar om utförande av ovanstående förfaringsätt.

12 ANNONSERING

Vid annonsering är det av yttersta vikt att alla anbudsgivare behandlas lika.

En upphandlingsannons ska åtminstone innehålla följande:

- den upphandlande enhetens officiella namn och kontaktuppgifter
- den upphandlande enhetens art
- den beteckning som den upphandlande enheten gett upphandlingen och en beskrivning av upphandlingen
- typen av upphandling
- beskrivning av upphandlingsförfarandet
- kriterium för att ett anbud är det ekonomiskt mest fördelaktiga
- huruvida delanbud eller alternativa anbud godtas
- huruvida upphandlingen ska reserveras för arbetscentraler eller motsvarande leverantörer eller fullgöras inom ramen för program för skyddad anställning
- uppgift om när anbud eller anbudsansökningar senast ska inlämnas till den upphandlande enheten.

Om den upphandlande enheten ställer lämplighetskrav på anbudsgivare eller anbudssökande, ska den upphandlande enheten ange detta i upphandlingsannonsen samt var närmare uppgifter om eventuella krav och de handlingar som krävs för att styrka riktigheten hos uppgifterna finns tillgängliga.

I upphandlingsannonsen ska också anges om antalet kandidater kommer att begränsas.

Om den upphandlande enheten vill så går det även att föra in prislistor när man vill differentiera prissättningen för olika arbetsmoment. Detta är användbart när mängden arbete troligtvis kommer att ändra, eller när man vill ha möjlighet att plocka ut vissa arbetsmoment ur avtalet.

13 ANBUDSFÖRFRÅGAN

Anbudsförfrågan skall vara klart formulerad för att möjliggöra jämförelse mellan anbud. I anbudsförfrågan bör följande tydligt framgå:

1. varumängd, varutyp och kvalitet uttryckt i gängse handelsterminologi eller en beskrivning av kraven på varan/tjänsten, samt vid behov ritningar och modeller.
2. pris och betalningsvillkor
3. leveranstid, -plats och -sätt
4. hur länge anbudet bör vara i kraft
5. att kommunen förbehåller sig rätten att förkasta alla inkomna anbud
6. övriga specialvillkor i anslutning till godkännandet av anbud
7. vem som ger tilläggsuppgifter

Därtill bör framgå tid och plats för vart anbud skall lämnas in och om anbudet bör vara förseglade, samt hur anbudet skall märkas.

14 MOTTAGANDE AV ANBUD

Förseglade anbud ska förvaras oöppnade på ett omsorgsfullt sätt ända tills de ska behandlas. Förseglade anbud öppnas efter det att anbudstiden gått ut. Öppnandet bör, om så bedöms lämpligt, ske vid det kommunala organets sammanträde. På emballaget ska anbudets ankomstdatum och tid antecknas. Anbud som inkommit digitalt eller motsvarande sätt ska genast då de anlånt förseglas i kuvert på vilket ankomstdag och tid antecknas.

15 VAL AV ANBUD

Anbudet bör behandlas i så god tid att det godkännande svaret kan ges till försäljaren under anbudets giltighetstid.

Innan ett anbud väljs ska den upphandlande enheten kontrollera nedanstående:

- Att anbudet överensstämmer med de krav, villkor och kriterier som ställs i upphandlingsannonsen och i upphandlingsdokumenten.
- Att anbudet har lämnats av en anbudsgivare som inte uteslutits ur förfarandet.

Det anbud ska antas som enligt bestämmelserna i 10 § bedöms som mest förmånligt och totalekonomiskt mest fördelaktigt för kommunen. Kommunen har rätt att av motiverad orsak förkasta samtliga inkomna anbud.

16 UTESLUTNINGSGRUNDER AV ANBUDSGIVARE

Den upphandlande enheten ska utesluta en anbudsgivare om den upphandlande enheten fått kännedom om att någon av nedanstående genom en lagakraftvunnen dom dömts till straff för allvarligt brott såsom människohandel, givande av muta, deltagande i en organiserad sammanslutning, penningtvätt, arbetarskyddsbrott, diskriminering i arbetslivet m.m.:

- anbudssökanden
- anbudsgivaren
- underleverantören
- en ledamot i dess förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan
- en person som är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden, anbudsgivaren eller underleverantören

Den upphandlande enheten har även en lagstadgad skyldighet i form av beställaransvar. Den upphandlande enheten ska kontrollera i skatteförvaltningens skatteskuldsregister om huruvida det finns någon anteckning om skatteskuld gällande en anbudsgivare.

Den upphandlande enheten ska utesluta anbud från en anbudsgivare som genom ett lagakraftvunnet beslut eller en lagakraftvunnen dom har försummat sin skyldighet att betala skatter eller socialförsäkringsavgifter i Finland eller i etableringslandet något av de fem senaste åren. Om anbudsgivarens försummelse att betala skatter och socialavgifter inte styrks av ett lagakraftvunnet beslut eller lagakraftvunnen dom så får den upphandlande enheten från fall till fall avgöra om anbudsgivaren utesluts från upphandlingen eller ej.

En anbudsgivare kan lägga fram bevis på sin tillförlitlighet trots att en grund för uteslutning föreligger. Om den upphandlande enheten anser att bevisen om tillförlitligheten är tillräckliga så ska anbudsgivaren inte uteslutas.

Såsom bevis på tillförlitlighet kan räknas att anbudsgivaren ersatt eller förbundit sig att ersätta alla de skador som orsakats av den straffbara gärningen, felet eller förseelsen. Vidare bör anbudsgivaren uttömmande ha förklarat omständigheterna och realiteterna kring sitt förfarande samt aktivt samarbetat med undersökningsmyndigheterna och vidtagit konkreta tekniska åtgärder och organisatoriska åtgärder för att förhindra att nya straffbara gärningar, fel eller förseelser orsakas av anbudsgivaren.

17 HINDER FÖR GODKÄNNANDE AV ANBUD

Ett anbud förkastas om:

1. offertpriset är obestämt eller anbudet annars är väsentligt bristfälligt eller felaktigt.
2. det efter inbegärandet av anbud framkommit att den som gett anbudet inte kan anses ha tekniska, ekonomiska eller övriga förutsättningar för att fullfölja upphandlingen som krävs.

3. anbudspriset är så lågt att det är uppenbart att upphandlingen, med beaktande av anbudsgivarens ekonomiska förutsättningar, inte kan fullgöras på det sätt som krävs.
4. anbudsgivaren eller dennes representant vid anbudsförfarandet förfarit svekfullt eller annars i strid mot lag eller god affärssed.
5. anbudet inkommit efter det att anbudstiden gått ut. Ett försenat anbud som inkommit före öppnandet av anbuderna kan dock beaktas såvida inte anbudsgivaren kan anses ha orsakat förseningen.

18 UPPHANDLINGSBESLUT

Den upphandlande enheten ska fatta ett skriftligt upphandlingsbeslut. Beslutet ska motiveras. I beslutet ska de faktorer som väsentligt har påverkat avgörandet framgå. Den som givit det antagna anbudet ska underrättas om antagandet under anbudets giltighetstid. De övriga anbudsgivarna bör underrättas om vilket anbud som antagits. Om det vid upphandlingen ska iaktas en väntetid ska det av upphandlingsbeslutet framgå när upphandlingskontrakt kan ingås.

19 HANDLINGARS OFFENTLIGHET OCH HEMLIGHÅLLANDE

I fråga om handlingar som gäller upphandling ska de bestämmelser som utfärdats om allmänna handlingars offentlighet i Offentlighetslag (2021:79) för Åland iaktas. Person som är i kommunens tjänst eller kommunal förtroendevald får inte då han bereder eller behandlar anskaffning ge uppgifter om detta eller visa anbudshandlingarna till andra personer än de personer som har till uppgift att bereda eller besluta i upphandlingsärendet.

20 BESVÄRSANVISNINGAR UNDER EU-TRÖSKELVÄRDE

En part som är missnöjd över ett upphandlingsbeslut som till sitt värde understiger EU-tröskelvärdet har rätt att anföra rättelseyrkande över beslutet inom 14 dagar efter det att den har fått del av den upphandlande enhetens beslut. Rättelseyrkandet riktas till den upphandlande enheten.

Beslut som fattats med anledning av rättelseyrkande överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol genom kommunalbesvär inom 30 dagar från delfåendet av det beslut som den upphandlande enheten fattat med anledning av rättelseyrkandet.

Den som är missnöjd över den upphandlande enhetens förfarande vid en upphandling kan inlämna en klagan till Ålands Upphandlingsinspektion: info@upphandlingsinspektionen.ax

Upphandlingsinspektionen är tillsynsmyndighet på Åland i enlighet med landskapslagen (2017:80) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om offentlig upphandling samt de övriga uppgifter som ålagts myndigheten. Myndigheten är en följd av EU-direktiv och ska utöva tillsynen över de offentliga upphandlingar som görs på Åland (Landskapslag om Upphandlingsinspektionen, ÅFS 2017:81).

21 BESVÄRSANVISNINGAR ÖVER EU-TRÖSKELVÄRDE

Part i en upphandling som till sitt värde överstiger EU-tröskelvärdena kan föra ett ärende om upphandling till marknadsdomstolen genom att anföra besvär. Besvär ska anföras skriftligen inom 14 dagar efter det att anbudsgivaren har fått del av upphandlingsbeslutet med besvärsanvisning.

Den som söker ändring i ett upphandlingsärende ska skriftligt underrätta den upphandlande enheten om att ärendet förs till marknadsdomstolen.

22 UPPHANDLINGSRÄTTELSE

Den upphandlande enheten kan även på eget initiativ eller på yrkande av en part inleda behandlingen av en upphandlingsrättelse. Den upphandlande enheten ska omedelbart meddela dem som saken gäller att en upphandlingsrättelse har anhängiggjorts.

En part ska framställa yrkande om upphandlingsrättelse till den upphandlande enheten inom 14 dagar efter det att den har fått del av den upphandlande enhetens beslut eller något annat avgörande i upphandlingsförfarandet. Ändringssökande hos marknadsdomstolen hindrar inte att en upphandlingsrättelse görs eller behandlas.

Ett inlämnande av en upphandlingsrättelse påverkar inte besvärstiden till marknadsdomstolen. Detta innebär att om ett besvär inte inlämnats till marknadsdomstolen inom 14 dagar efter att part fått del av den upphandlande enhetens beslut så vinner upphandlingen laga kraft, oaktat om en upphandlingsrättelse inlämnats till den upphandlande enheten.

Om den upphandlande enheten rättar sitt upphandlingsbeslut genom upphandlingsrättelse så kan marknadsdomstolen avskryva ärendet från vidare behandling, utan att fälla ett avgörande i huvudsaken. Ändring får inte sökas genom besvär hos marknadsdomstolen i den upphandlande myndighetens beslut om upphandlingsrättelse.